

Kříž a lípy na Machůzkách

Lípy na Machůzkách byly vysazeny v roce 1753 na paměť srážky Moravčů s Uherčiky. Bitka byla svedena roku 1733 o hranici mezi Moravou a Uhrami. Na obou stranách byli mrtví, z uherské strany více. Byli pohřbeni na místě, kde zemřeli. Dlouho byly viděny hroby, teprve když se rozlila Bečva, zahladila i ty nejmenší známky toho, co zde zbylo. Později se rovina, která vznikla, začala zemědělsky obdělávat.

Karlovska pověst o bitvě:

„Už je to dávno, kdy patřily Machůzky jakémusi Machůzovi. Šak dostaly aj po něm jméno. Ale ešče než mu patřily, děly sa tam věci!

Uherčici sa často spúščali s Javorníka dólu na moravskú stranu a chcéli, aby hranica mezi Moravú a Uhrámi byla až na Bečvě. Na moravskéj straně Javorníka gazdovali Moravčici a nechcéli dopustit, aby patřili k Uhrám. Stavjali sa proti Uherčíkom, keří odvád'ali stáda dobytky a aj dokonca brali ogařacka a potom jich prodávali na luckých trhoch až u Středozevního mořa. Každú chvílku sa strhla bitka, ale najvětší byla na Machůzkách. Ani jedna strana nechcéla sa dat'. Až noc pomóhla. Uherčici vlékli s sebú přes Javorníky raněných. Mrtví ostali na Machůzkách. Druhý deň jich tam Karlovjané pochovali. Dlího sa nihdo neodvažoval chodit' tými místami. Vyprávjalo sa ledaco, ale najvěc o tem, že prý o půlnoci strašá mrtví Uherčici. Jejich duše naříkaly a hledaly cestu domů, do Uher. Karlovjané sa radili, co s tým udělat'. Až hdosi vymudrovál, že najlepšy bylo postavit' tam kříž. Aj tak udělali. Ke křížu zasadili lípy. Horní prý sadili Uherčici, dolní Moravčici. Strašení přestalo.“

Původně stál mezi lípami holý dřevěný kříž. U příležitosti stoleté památky bitvy se zde v roce 1833 konala slavnost a podle Jana Kutzera „na čtyři tisíce lidí bylo přítomno“. Tehdy byla na kříž připevněna malba Ježíše Krista, která byla čas od času obnovována. Ve 30. letech 20. století vzpomněli Karlovjané událost z roku 1733 velkou rekonstrukcí. Zúčastnilo se jí několik stovek lidí v krojích nejen z Karlovic, ale i ze sousedních obcí.

Obvod kmene horního stromu je 590 cm a dolní je o deset centimetrů útlejší. Lípy patří k největším a nejstarším ve Velkých Karlovicích.